

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף מט

למדנו במשנה לעיל: אין טומנים לא בתבן ולא בזגין ולא במוכין ולא בעשבים בזמן שהם לחים. למסקנת הגמרא אסור לטמון בהם כשהם לחים מחמת עצמם (שאז הם מחממים יותר מאשר כשהם לחים מחמת דבר אחר), וב'מוכין' הדבר יתכן בצמר הנמצא בין ירכותיה של הבהמה שהוא מלא זעה והוא לח מעצמו.

משנה: מותר להטמין בכסות, ובפירות (= כגון חיטים וקטניות), בכנפי יונה (= נוצות של יונה), בנסורת של חרשים (= נסורת של נגרים), ובנעורת של פשתן (= קיסמים הנופלים מן הפשתן כשמנפצים אותו). רבי יהודה אסר להטמין בנסורת (= של פשתן, גמרא לקמן) דקה משום שהיא מוסיפה הבל, ומתיר בגסה.

גמרא: אגב "כנפי יונה" המוזכרים במשנה, הגמרא מביאה מעשה ב"אלישע בעל כנפים" שנעשה לו נס ונהפכו התפילין שבידו לכנפי יונה.

משנה: טומנים בשלחין (= עורות), ומותר לטלטלם משום שהם ראויים לשבת עליהם. טומנים בגיזי צמר, ואסור לטלטלם משום שהן מוקצה כיון שהן מיועדות לטוויה ואריגה. "כיצד הוא עושה"? כלומר איך יטול את קדירתו שהטמינה בגיזי צמר והרי אסור לטלטל? "נוטל את הכיסוי והן נופלות מאליהן", כלומר, נוטל את הכיסוי של הקדרה והגיזי צמר נופלות מאליהן, ובכך מותר שזהו "טלטול מן הצד".

רבי אלעזר בן עזריה אומר: כשבא ליטול את קדירתו מהקופה (שיש בתוכה גיזי צמר) שהטמין בה, עליו להטות את הקופה על צידה ואז ליטול את הקדרה, שמא יטול את הקדרה ויפלו הגיזים לתוכה ולא יוכל להחזיר את הקדרה אלא אם כן יטלטל את הגיזים שהם מוקצה. וחכמים אומרים נוטל ומחזיר (יבואר בגמרא לקמן).

גמרא: לדעת ר' יונתן בן אלעזר ה"שלחין" המוזכרים במשנה הם שלחין של בעה"ב ולכן הם מותרים בטלטול, אבל שלחין של אומן אסורים בטלטול משום שהם מיועדים

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למכירה והוא מקפיד עליהם. ולדעת ר' חנינא בר חמא המשנה מתירה לטלטל אף שלחין של אומן, שהרי אמר רבי ישמעאל בנו של רבי יוסי: אבא היה "שלחא" (= אומן המעבד עורות) וכמה פעמים הוא אמר לי (בימות החול) 'הביאו שלחין ונשב עליהן', מכאן הוכחה שהאומן אינו מקפיד על העורות שלו והם מותרים בטלטול.

למדנו בברייתא: בין אם העורות עבודים (= מעובדים) ובין אינם עבודין מותר לטלטלם בשבת, אבל לגבי קבלת טומאה - רק עורות עבודין מקבלים טומאה.

שנינו במשנה לקמן (דף עג.) שאבות מלאכות האסורות בשבת הם שלושים ותשע מלאכות.

לדעת רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניא הדבר נלמד מכך ששלושים ותשע פעמים נכתב בתורה "מלאכה" "מלאכתו" ו"מלאכת", שמה שנאמר "לא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה" משמעותו לא תעשה כמנין המלאכות שבתורה.

רבי יוסף מסתפק: נאמר לגבי מלאכת המשכן "וְהַמְלָאכָה הַיְתֵה דָיִם" ונאמר לגבי יוסף "וַיָּבֵא הַבְּיָתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכָתוֹ", אם נחשיב את שני הפסוקים הנ"ל (שכתוב בהם לשון "מלאכה") ממנין 39 המלאכות הכתובות בתורה אנו נקבל 40 מקומות שכתוב בהם לשון "מלאכה", וא"כ בודאי צריך לומר שפסוק אחד מהנ"ל אינו נחשב ממנין המלאכות. וא"כ יש להסתפק האם הפסוק שנאמר לגבי המשכן - "וְהַמְלָאכָה הַיְתֵה דָיִם" הוא ממנין המלאכות ומשמעותו היא למלאכה ממש, כלומר שבני ישראל עשו את מלאכת המשכן בדיוק כפי הצריך לא יותר ולא פחות (כגון שארגו את יריעות המשכן בדיוק כפי הצורך), וא"כ הפסוק שנאמר לגבי יוסף - "וַיָּבֵא הַבְּיָתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכָתוֹ" הוא אינו ממנין המלאכות ומשמעותו שיוסף לא בא לעשות מלאכה ממש אלא שבא לעשות צרכיו (= לשמש) עם אשת פוטיפר. או שהפסוק שנאמר לגבי יוסף - "וַיָּבֵא הַבְּיָתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכָתוֹ" הוא ממנין המלאכות ומשמעותו שיוסף בא לעשות מלאכה ממש, ואילו הפסוק שנאמר לגבי המשכן - "וְהַמְלָאכָה הַיְתֵה דָיִם" הוא אינו ממנין המלאכות ומשמעותו שנשלמה מלאכת הבאת הנדבה למשכן, ואין הכוונה למלאכה ממש. הגמרא נשארת בתיקו.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לדעת ר' חנינא בר חמא 39 אבות המלאכות נלמדות מהעבודות שנצרכו לבניית המשכן. וכן למדנו בברייתא שחייבים רק על מלאכות שהיו במלאכת המשכן.

לעגלות שהיו במשכן היה דין של רשות היחיד משום שהם היו גבוהות י' טפחים ורחבות ד' טפחים, לאויר שבין עגלה לעגלה היה דין של רשות הרבים.

